

Lenka Chalupová

Liščí tanec

Lenka Chalupová

Liščí tanec

Lenka Chalupová

Liščí tanec

Copyright © Lenka Chalupová, www.lenkachalupova.cz, 2018

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2018

Photograph of the Authoress © Gabriela Veselá, 2018

Photo on Cover © Samphotostock.cz, 2018

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2018

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2018

ISBN 978-80-7475-223-0

„Už?“

Za dveřmi vykoukla střapatá nazrzlá hlava. A hned za ní se objevily tři další. Jedna černá s hustými růžky a dvě řídce plavé, skoro až albínsky bílé.

„No tak pojďte,“ usmála se na své děti, postavila na stůl dort s pěti svíčkami a skoro obřadně je zapálila, pěkně jednu po druhé – a v sobě si zatím s každým škrtnutím sirky přehrávala, jak ten rok po roku šel. Promítlo se jí to všechno od prvopočátku. Jak ho nechtěla, pak chtěla, potom si nebyla jistá, jestli čtvrté dítě nebude nad jejich síly... a jak je teď ráda, že ten zrzček neskončil v její gynekologické kartě s popiskem *abortus artificialis*.

„No tak, Prokúpku, pořádně se nadechni a...“

Než stačil nafouknout svoje pihaté tváře, hned se mu nad rameny zjevily dlouhé blondaté ofiny bratrů, pod nimiž se smály škvírky jejich očí. Než stačila kluky okřiknout, už mu z obou stran svíčky sfoukli.

„Hynku, Cyrile, jste zlomyslní,“ napomenul je táta, každého z nich vytáhl za jedno ucho a odtáhl k dřevěné lavičce, kam je usadil. Než se vrátil ke stolu, aby nejmladšímu ze svých synů znovu zapálil dort, už tu práci za něj převzala Gita. Jejich nejstarší a ze všech dětí také nejrozumnější.

„Nefňukej, Prokúpku,“ chlácholila ho, „víš, že to jsou sígři.“

Z lavice se ozvalo dvojité hlasité uchechtnutí, které sílilo tím víc, čím víc malý Prokop projevoval neschopnost sfouknout svých pět svíček. Poprskal dort a pak zklamaně sledoval, jak Gita místo něj sfoukává plamínky, které se komíhaly nad červenými svíčkami. Počkal, až maminka donese sedm talířků, položí je na jejich velký dubový stůl, dovolí bratrům, aby mohli odlepit zadky od tvrdé lavice, a nožem s nahřátou čepelí zakrojí první kousek. Byl rád, že první porce byla pro něj – pro oslavence, druhou dala tátovi, třetí klínek položila na talíř strýci Hubertovi, pak Gitě, čtvrtý dala sobě a teprve ty poslední dva Hynkovi

a Cyrilovi. Ještě k nim zvedla prst a tónem učitelky, kterou doopravdy byla, řekla: „Ještě jednou budete dneska Prokopa zlobit, čeká vás zítra domácí vězení a za trest si vyplníte archy s vyjmenovanými slovy po b a p!“

Kluci se sice šklebili, ale už neprovokovali.

Lžičky klouzající po porcelánových talířích s jeleny postupně dobraly poslední sousto, Gita odnesla nádobí do dřezu, táta důležitě vstal, prošel se po pokoji a s očima stejně tajemnýma, jako když k nim chodil Ježíšek, pronesl: „Dárek na tebe čeká venku, Prokūpku!“ Máma utřela cípem zástěry Prokopovi pusy od čokoládové polevy, vzala ho za ruku a vyšla s ním na dvůr, před hájenku strýce Huberta, která sloužila rodině Foretových jako příjemné letní sídlo. Světle zelené oči malého chlapce zamžouraly do sluníčka, které se rozlilo nad krajem. Byly zvědavé a dychtivé.

„Mám hledat?“ ujistil se, že správně pochopil pravidla narozeninové hry.

Nesmělými kroky došel ke studni, ale táta se zasmál: „Zima, tam to není!“

Otočil se na patě a kroky skoro blešími se přesunul ke stodole. „Pořád chladno,“ napověděla mu Gita. Nakrabatil nespokojeně čelo a podíval se směrem k mámě. Panenky jejích očí ho jemným pohybem vlevo nasměrovaly ke schodkům, které vedly k půdč. Rozběhl se k nim, a už za sebou slyšel trojhlasně: „Hoří, hoří, hoří!“ Vyběhl po betonu a na pátém schodu uviděl krabici zabalenou do bledě modrého papíru, na kterém trůnila obrovská červená mašle. Popadl dárek a utíkal s ním dolů, schválně si sedl co nejbližší ke Gitulce, aby měl kluky v zádech. Škubnul mašlí, která se hned rozvázala, strhl papír a měl na kolenu už jen bílou krabici s víkem. Tak strašně ho chtěl odklopit, ale zároveň se toho bál. Děsil se, že na dně té papírové škatule nebude krásná červená plyšová liška, kterou si vyhlédl v hračkárně a toužil po ní tak, že ji vměstnal na každý obrázek, který kreslil. Ta lištička byla už od jara hrdinou všech jeho malůvek. Byla mámou s malými liščáky kolem sebe, baletkou, výpravčí na železnici, příslušnicí

SNB, ale i řidičkou bagru, jezdila s popelářským autem a taky v sanitce.

„No tak, Prokúpku, ty nejsi zvědavý?“ zeptala se ho máma.

Posmrkl, utřel si nos do hřbetu ruky – a teprve pak odklopil ten dekl. Na tři vteřiny pevně zavřel víčka a pak je rychle otevřel.

Byla tam!

Přesně ta lištička, kterou chodil obdivovat k výloze hračkárný v ulici, které máma říkala postaru Ferdinando-va, ale on moc dobře věděl od soudružky učitelky z jejich oddělení, že se jmenuje Československé armády. Stál u té lišky každý den, když šli s mámou přes město ze školky, vždycky se pustil její dlaně, chvilku utíkal – aby u ní byl co nejdříve, prstíkem ji přes sklo pohladil, zamával, řekl pár slov... a teď... Teď je jeho! Vypadala úplně přesně jako liška z leporela, které patřilo k jeho nejoblíbenějším knížkám.

„Lištičko!“ vykřikl, odhodil škatuli na zem a přitiskl si červené plyšové zvířátko na sebe, „lištičko moje!“

Z ochozů pod skalkou se ozval dvojitý hurónský smích.

„Lištičko, lištičko moje!“ napodobovali ho Hynek s Cyrilem a smáli se tak, až otec musel zakřičet. Poslední dobou se mu zdálo, že ty dva výrostky už moc nezvládá – a dal si za úkol, že do konce prázdnin je musí pořádně zkrotit, zapojí je více do prací kolem hájenky, budou pomáhat jemu na dvoře, mámě v kuchyni a strýci Hubertovi v lese... a on je ten smích přejde!

Z obýváku táta ještě rychle donesl fotoaparát, aby si děti zvěčnil, než se mu rozutečou, pak je poslal sednout si na schodky a každému donesl ze spížíky žlutou limonádu s brčkem, která u nich byla k mání výjimečně, obvykle jen při dětských oslavách. Čtyři sodovky pomalu mizely v žaludcích jeho dětí a on s dojetím pozoroval, jak všichni vyrostli. Zvlášť Gitulka. Taková to byla žoužel, teď se ve dvanácti rychle vytáhla, zesílila, zakulatila se jí záda, zaoblily boky, a více se začala podobat španělské rodině jeho ženy. A pak kluci – ti zase byli kopií jeho genů, plavovlasí,

modroocí, s výraznými lícními kostmi, které se při úsměvu nadzvedly tak vysoko, že přivřely oči a udělaly z nich jen dlouhé škvírky. Kluci oslavili v červnu jedenáct a přáli si kopačky a míč, nebo prak a nové udice. Byli tak jiní, než jejich nejmladší a taky nejkřehčí povahou i svou tělesnou konstrukcí! V Prokúpkovi se prolnula podoba obou rodičů, která geny smíchala tak mistrně, že měl kluk měděné vlasy, bílou pleť s pihami a velké zelené oči, které ale pořád vypadaly vyděšeně. A věděl proč...

Ti dva mu nedali pokoj! Pořád ho strašili!

Díval se teď na chlapce, jak k sobě vděčně tiskne lišku, kterou pojmenoval Lištička, zatímco jeho bráchové zase do sebe žduchají lokty a pošklebují se mu. Hledal v hlavě slova, která by obhájila Prokúpkovu slabost pro lišky – pátral po souvislostech, s nimiž by zaujal i Hynka s Cyrilem. Jako učitel dějepisu nemusel jít příliš do hloubky mozku, stačilo jen lehce cvrknout do jednoho ze závitů – a už to měl na jazyku.

„Jestlipak víte, kluci, co znamená liščí tanec?“

Usrknuli limonádu a sborově zavrtěli hlavou, jako správná dvojčata dělali celou řadu gest společně, takřka synchronizovaně, dokonce i ty bílé řasy jim při tom kmitaly stejnou frekvencí.

„Lišky se stávaly v šestnáctém až osmnáctém století oblíbenou součástí loveckých plesů. Byly zneužívány k surové zábavě zvané liščí tanec, při které byly vyhazovány do vzduchu jakýmsi švihadly. Při pádu se obvykle zabily nebo vážně zranily, čemuž účastníci – a dámy zvláště – tleskali. Výskali nad tím a radovali se. Zvláštním milovníkem liščích tanců byl saský kurfiřt August Silný, který nechal vyhazovat lišky tak vysoko, až...“

Uslyšel tiché, spíše suché a zoufalé vzlyknutí. Prokop tisknul lišku k sobě, až skoro nedýchal, zatímco žena mu spílala: „Ty jsi tomu, táto, dal!“

Než stačil zmírnit tu historku, která se mu asi fakt nepovedla, byli už Hynek s Cyrilem na nohách. Vyrvali Prokúpkovi plyšovou hračku z rukou, utíkali s ní doprostřed

dvorku a jeden přes druhého křičeli: „Já jsem August Silný, já jsem August Silný, silný až nejsilnější!“ Liška lítala nahoru a dolů, ve vzduchu se míhaly jen její ruce, nohy, silonové fousky a ocásek s bílou špičkou. Když k nim táta doběhl, aby je pořádně zchladil, rozběhli se kluci k lesu, zatímco ubohá liška se zabořila čumákem přímo do louže, která vyplnila doliček uprostřed dvorku.

A vedle ní dopadla její levá noha, ze které trčely dlouhé červené nitě.

„Hynku, Cyrile,“ zakřičel za nimi táta Foret zlostně, „já vám dnes zmaluji zadek!“

10. července 2017, Přerov, ulice Na Hrázi

„A zmaloval?“ zeptala se pečovatelka Svatava Grossová, když si vyslechla tu starou vzpomínku – a podrobně si prohlížela snímek z toho léta, který zůstal Hermíně Foretové jako jediný hmatatelný důkaz dvaadvaceti let starého příběhu její rodiny.

„Kdepak,“ máchla rukou do prázdna, „na to byl můj muž moc velký dobrák. Neuměl na děti ani moc zvednout hlas – na ty vlastní, ani na ty ve škole.“

Pečovatelka obešla kulatý stůl, vzala do ruky letitou čínskou konvici a rozlila do dvou šálků čaj, který příjemně provoněl pokoj mátou. Sedla si vedle staré dámy a chvilku zapřemýšlela, na co by se měla ještě zeptat, aby řeč mezi nimi nevázla. Přece jenom to byla její nová klientka a nic moc o ní zatím nevěděla, byly jen ve fázi seznamování se, otukávaly se a poznávaly teprve druhý týden... a ona věděla, že staří lidé mají své vrtochy.

„A jak dopadla lištička?“ zeptala se tónem spíše neutrálním, aby nic nepokazila.

„Tu jsme vytáhli z louže, umyli, vyfénováli, přišla jsem jí nohu, a Prokůpek byl zase šťastný. Kluci uznali, že to přepískli, ale den domácího vězení je neminul.“

Hermína si vzala zase do ruky tu starou černobílou fotku a bříškem prstu pravé ruky pohladila obličejy všech svých čtyř dětí. Když se na ně dívala, musela uznat, že vlastně vůbec nevypadají jako sourozenci, kteří vznikli spojením spermií a vajíčka jedněch rodičů – dvou lidí, kteří se měli výjimečně moc rádi.

Usrkla čaj a znovu si vzala na klín krabici fotek.

Škatuli plnou vzpomínek.

„Tak to je můj muž,“ řekla a zabodla prst s bytelným kloubem do svatební fotky, mírně pak snímek nahnula, aby si ho i pečovatelka mohla zblízka prohlédnout a uznat jeho přednosti. „Eda byl krásný chlap, noblesní, galantní, vysoký, štíhlý, s nordickými rysy, výrazným nosem a... velkýma, hebkýma rukama! Byl můj opak. Vidíte? Malá, tmavá, spíše podsaditá... ale měla jsem krásné vlasy a prý i svůdné oči, jak mi později Eda řekl. Brali jsme se v devětapadesátém roce, přesně v den, kdy sovětská sonda Luna dopadla na Měsíc, a stala se tak první sondou, které se podařilo dosáhnout jeho povrchu.“

Pečovatelka oddělala hrníček od úst, na první pohled to vypadalo jako gesto údivu, který Hermína bystře odchytila a s vehemencí učitelky i vysvětlila.

„No... taková byla prostě doba, nadšeně jsme hltali všechno, co se týkalo Sovětského svazu, věřili jsme té ideji! Vaši rodiče snad ne?“

Zklidnila se, když žena sedící naproti ní nakonec dovedla šálek až ke rtům, upila a na důkaz absolutního pochopení zamžikala očima. Teprve pak byla Hermína schopna zase zabořit ruce do škatule a pokračovat ve svém vyprávění. Musela se prostě jen ujistit, že je chápána... a ne vysmívána.

„Rok 1963. Šestnáctého května – měsíc před tím, co se podívala do vesmíru Valentina Těreškovová – se nám narodila Gita. Říkala jsem si tenkrát, že jsem porodila dceru do objevné doby, do krásného času, kdy i ženy mohou v kosmické raketě objevovat svět. Já si moc přála Margaritu, po mé mamince, ale Eda byl proti. Zdálo se mu to

dlouhé a krkolomné, takže Gita byla nakonec kompromis našich návrhů. Je doktorka – ale to vy přece víte. Je úspěšná a mezi lidmi oblíbená, její jedinou vadou je to, že je natolik zahloubaná do své práce, že se kvůli tomu zaujetí nestačila ani vdát. A přitom o ni byl zájem! Chodila postupně se dvěma kolegy, ale ani s jedním to nedopadlo, nemám od ní vnouče, což mě mrzí... ale nemůžou mít všichni všechno. Gita je moje největší opora, má v sobě mou španělskou dobrosrdečnost i Edovu systematickост.“

Pečovatelka si od Hermíny postupně vzala tři fotky holčičky, které by nikdo nemohl upřít její roztomilost. Na posledním snímku už ležela vedle dvou bílých, zamotaných vánoček.

„Vlevo je Hynek, vpravo Cyril,“ řekla stará dáma a něžně si své syny prohlédla. „Chtěli jsme k dceři ještě jednoho chlapce, do poslední chvíle jsme netušili, že tam jsou dva, až v osmém měsíci začal mít gynekolog pochybnosti, pak zachytil dvě srdíčka a bylo jasno. To víte, byl čtyřiašedesátý rok, doktoři neměli ultrazvuky jako dnes. Narodili se pětadvacátého června, kdy bylo zatmění Měsíce, to se nám zdálo symbolicky krásné, brali jsme to jako dobré znamení – říká se, že děti narozené při zatmění přinášejí na svět energii, a tu ti dva teda měli. Na kluky jsme byli s Edou pyšní, přece jenom se tenkrát tolik dvojčat nerodilo, byli jsme rarita. Hynek je dnes profesorem na univerzitě v Olomouci, vzal si dceru úspěšného německého obchodníka a mají tři děti. Přednáší i v Praze, ve Vídni, v Moskvě a v Paříži, je jeden z největších evropských odborníků na období paleolitu. Jen škoda,“ povzdechla si, „že se s ním vídáme tak málo.“

„I Cyril?“ zeptala se pečovatelka a pak ten svůj dotaz – o němž si nebyla jistá, jestli není nevhodný – trochu obrousila dovětkem: „Přece jenom dvojčata mají niternou potřebu být si nablízku, no ne?“

Hermína si povzdechla, ale ne nějak výrazně, spíše teatrálně. „Cyril je tak trochu naše bolest. Studoval farmacii, byl chytrý... jen prostě od jisté doby začal být uzavřený,

spíše introvertní. Když byli s Hynkem ještě děti, nechal se nakazit jeho veselou povahou, ale když dospíval a mužněl, začala se u něho projevovat taková melancholičnost. Myslím, že zdědil podivínskou povahu mého švagra Huberta, ten je taky takový pavouk, celý život žije sám v hájence pod Hostýnem a svět si v posledních letech spojuje jen přes internet, visí na něm každý den... Z farmacie náš Cyril nakonec sběhl, začal mít psychické problémy, pil, bral prášky, tahali jsme ho všichni nahoru, ale tam vydržel jen chvilku, pak zase padal dolů. Neudržel si byt, práci... prostě nic. Dnes žije na ubytovně a říká, že je tam spokojený, má poloviční invalidní důchod, jinak vypomáhá ve skladu Emosu, má želvu a...“

Máchla rukou do prázdna, pokračovat se jí nechtělo, když ale vzala do ruky další fotku, oči jí zvlhly. Na fotce byli Hynek s Cyrilem, nakukující do kočárku, v němž leželo bleděmodré mrně – první barevný snímek, který rodina měla.

„Nakonec jste se rozhodli pořídit benjamínka,“ řekla pečovatelka, když se jí zdálo, že začíná vážnout řeč, která předtím Hermíně tak plynule šla. Stará dáma ale překvapila. „Ne, nerozhodli,“ opáčila jasně. „V osmašedesátém roce naše nadšení budováním socialismu a vším tím prosovětským přešlo, nedokázali jsme odpustit Rusákům, že nás obsadili... a zradili. Eda proti okupaci ostře vystoupil před svými gymnazisty, bylo to hned v prvních zářijových dnech, dusil v sobě zlobu, musela z něj ven. Následovala rychlá výpověď. Rok pak roznášel se ženskýma svačiny v Přerovských strojárnách, začal tak trochu pít, utápět se v té nespravedlnosti, litoval se. V listopadu devětašedesátého roku jsem nečekaně zjistila těhotenství. Další dítě jsme nechtěli a ani neplánovali, oboustranně jsme se shodli, že půjdu na interrupci, naše budoucnost byla dost nejistá... navíc tři děti nám dávaly zabrat. Předstoupila jsem proto před potratovou komisi, vysvětlila jim naši situaci – a jedna z těch veledůležitých komisařek mi řekla: ‚Chápu, že nechcete porodit dítě muže, který zradil naši socialistic-

kou vlast.‘ Podívala jsem se na Edu, který tam musel se mnou – byl najednou tou krávou tak pošlapán... tak ponížen! Vstala jsem našťavaně ze židle, vyrvala té ženské mou žádost o přerušení těhotenství z ruky, před celou komisí ji rozškubala a řvala jsem po ní ještě na chodbě, kam mě vyvedli, abych se mohla nalokat vzduchu, který mi ta saň předtím vzala. O sedm měsíců později, v červenci roku 1970, se tak narodil náš nejmladší Prokop.“

Hermína Foretová se významně podívala na hodinky, věděla, že v sedm končí její pečovatelská služba a ona by ji neměla zdržovat. Ale napadlo ji, že když už tady budou teď spolu trávit čas, měly by mít k sobě blíž. Koneckonců – řekla jí dnes o sobě tolik věcí, že už ji skoro mohla zařadit do skupiny svých lidí.

„Jsem Hermína, tykejte mi,“ vybídla ji.

Žena naproti ní nejdříve trochu nechápavě zamžikala poplašeně očima, pak si posunula brýle blíže ke kořenu nosu, narovнала si záda, zvedla bradu, napřáhla vpřed svou pravici a jasným hlasem řekla: „Svatava Grossová, ale pro vás vždycky jen Svatka.“

13. července 2017, Přerov, obytný dům, Dvořákova ulice

Svatavu musela Gita dlouho přemlouvat, aby tu odpolední službu u mámy vzala. Měla obavu dělat pečovatelku a taky společnici bývalé učitelce, která je po operaci kolene krátce upoutaná na vozík. Bála se, že ji bude peskovat, poučovat, opravovat, napomínat, zkoušet a známkovat, vinit ze své nemohoucnosti, že si na ní bude vylívat vztek, a ona v roli žáčky bude muset na slovo poslouchat. Gita ji ale ujistila, že její máma taková není – je rázná, ale jinak dobrosrdečná a pokorná, vozík přijala po operaci jako nutné dočasné zlo, se kterým se bude muset sžít a neočekává zázraky. A Svatava bude její odpolední pomocnicí,

nebo spíše průvodkyní tím časem, kdy bude muset mít místo nohou kolečka, která po chvilkách vymění za francouzské berle. Gita si byla jistá, že tohle Svatka hravě zvládne. Se Svatavou Grossovou se seznámila před pár lety v nemocnici, pracovala jako ošetřovatelka, k pacientům se pěkně chovala, pečovatelsví pro ni byla až jakási forma sebeobětování, která jí vyhovovala. Proto když vyvstala potřeba sehnat někoho k mámě aspoň na tři hodiny odpoledne, hned ji napadla Svatka.

„Vrtochy fakt nemá,“ ujistila ji včera Svatava do telefonu, „je to v podstatě milá stará dáma, se kterou mi pěkně plyne čas. Je vstřícná, učí se samoobsluze bez vztekání, ale...“

„Ale co?“ zeptala se Gita netrpělivě, když za tou spojkou zůstalo viset váhavé ticho.

„Chce, ať s ní od 7. srpna jedu na týdenní dovolenou, má v plánu vrátit se do hájenky, kde jste kdysi trávili léto, zavzpomínat... a tak.“

„Cože? Do hájenky?“ nevěřila Gita, „opravdu myslela k Hubertovi do hájenky?“

Napadlo ji, že se chce Svatka ujistit, že jí ten týden s mámou proplatí – ale ona měla na jazyku něco jiného. „Řekla mi, že si od vás k osmdesátinám nepřeje nic víc, než jeden společný týden tam. Ty, bráchové... a já, abych jí pomohla, a vy, abyste s její nemohoucností neměli práci.“

Třikrát polkla a minimálně desetkrát mrkla očima, než pochopila, co jí Svatka vůbec říká. Tak za prvé – máma bude mít narozeniny až 11. listopadu, takže na samotnou oslavu je v srpnu ještě čas. A za druhé – do hájenky nejezdili už celé roky, od pětasedmdesátého roku tam nebyli, o chalupu se staral otcův mladší bratr Hubert, nikdy se máma nezmínila, že by se tam chtěla podívat... a navíc na celý týden. Tak proč, sakra, teď? Nakonec byla Gita ráda, že jí to Svatka pěkně s předstihem vybreptala, protože pak už byla na mámin telefonát připravená, vyzbrojená argumenty, nabitá důkazy... které jí ale nakonec stejně

byly k ničemu, když se jí do ucha neslo: „Nepřeji si nic víc, Gitulko, než být zase s vámi. Jako když jste byli děti! Bůh ví, jak dlouho tu ještě budu, ten týden v nemocnici mě moc neposílil, spíše mi ukázal, že už mám čekat na tu... na tu svini zubatou.“

Rezignovala, neodporovala, slíbila. Koneckonců, sama se před mámou zmínila, že má ještě tolik nevybrané dovolené...

A pak si nadávala, že byla měkká, zbytečně moc poddajná.

Aspoň zabojet mohla, zkusit se vymluvit nebo si zahrát na důležitější doktorku, než jakou doopravdy byla.

Kdyby si máma řekla o jakýkoliv jiný dárek k narozeninám, byla by mnohem raději. Koupila by jí cokoliv, jakoukoliv věc nebo zážitek. Vloni si přála velkou osušku do lázní, předloni povlečení a rok předtím spolu vybraly perličkové náušnice na šroubek. Všechno dostala v té nejlepší kvalitě. Tak proč teď zlobí? Proč se chce vrátit do hájenky pod Hostýnem, kterou proklela? Kvůli tomu, že má osmdesát? Uzavírá něco v sobě? Nebo naopak otevírá pro ně – pro své děti? Co ji to napadlo!

„To nedopadne dobře,“ prorokovala Gita Foretová a zamítavě vrtěla hlavou.

Prošla se po bytě, který z elektrického osvěžovače vzduchu voněl po konvalinkách, a jí ta kysele květinná vůně lezla do nosu i do očí, kde se pod víčky měnila v cosi protivně štiplavého. Ale Kristina konvalinky prostě milovala, a ona jí neuměla odeprít ani velké radosti, natožpak ty drobné. Spolkla smrad a palčivě si uvědomila, že v ní ten rostlinný zápach vyvolal chuť na hořké kafe, takže změnila směr své cesty a místo do ložnice zamířila do kuchyně.

V zrcadle, zavěšeném na předsíňové skříni, si zkontrolovala svou postavu, vypilovanou dřinou v posilovně a zocelenou zdravou stravou. Neodolala, aby se neotočila a nezkontrolovala se z profilu... zrcadlo jí přineslo podívanou na ženské tělo v krajkovém prádle, které z uctivé vzdále-

nosti fakt vypadalo solidně. Jenže když přistoupila trochu blíž, viděla mírně ochablé paže, dřolíčky v kůži a taky vrásky na krku. A po větším naklonění i černé kruhy pod očima, které si donesla z dnešní služby v nemocnici. Moc dobře si ale uvědomovala, že čtyřiapadesát by jí nikdo netipoval.

„Dáš si taky?“ otočila se ke Kristině, která se líně povalovala na gauči, cosi si četla v *Úzkosti a strachu* od doktora Drvoty – a brčkem ucucávala malinovou šťávu. Mimoděk zvedla pravou ruku a pohládila Gitu po stehně.

„Proč by to nemělo dopadnout dobře?“ zeptala se, jakoby ta otázka o kafi vůbec nezazněla – a navrch položila ještě jednu, mnohem naléhavější větu: „Třeba budeš mít příležitost konečně mámě o nás říct, co?“

Gita se podívala do očí své přítelkyně a zamítavě zavržela hlavou.

„Nene,“ řekla rázně – a jako už po tolikáté znovu zopakovala: „Bude mnohem lepší, když si máma bude do konce života myslet, že jsem prostě stará panna. Nechci, aby někdy věděla, že jsem...“ Ani po letech to slovo *lesba* neuměla a ani nechtěla vyslovit. Zdálo se jí škaredé, zostuzující, stigmatizující.

Kristina s ní nesouhlasila, byla si jista, že tyhle odlišnosti už dnes lidi vnímají jinak než před lety – její sebevědomí prostě nerozumělo tomu, proč má zůstat pro rodinu své milenky neviditelná. Uráželo ji to, ale na vybranou neměla. Bude se muset s názorem Gity smířit – stejně jako se ona musela popasovat s vůní konvalinek, která se s jejím příchodem rozlila po jejím bytě jako jed, který se jim přes póry v kůži dostává až do žil a pak jim koluje v krvi.

Začít se o tom bavit by znamenalo rozpoutat hádku o principech jejich společného života – a to tedy nechtěla. Raději proto zvedla oči a směrem ke Gitiným zádům smířlivým tónem řekla: „Tak jedno slabší mi udělej, be-runko. Dnes už jsem v ordinaci vypila kýbl kávy, měla bych brzdit.“

Netrpělivě se procházel po pokoji, s rukama složenýma za zády – přesně tak, jak chodil na přednáškách mezi svými studenty, dlouhým a mírně váhavým krokem, který dával čas jeho očím sjíždět do výstřihů studentek, sledovat jejich prsa a v mozku si promítat, která nadra jsou tak akorát do dlaně a která nad jeho možnosti. Měl rád malá, pevná, dívčí.

„Košile, kalhoty i trika máš vyžehlené,“ skočila mu do myšlenek Erna a upřela na Hynka svoje vlhké psí oči, které v něm vzbuzovaly výčitky, že její prsa jsou už i jeho přičiněním vykojená, povadlá a stará. Lhostejně kývnul a škubnutím hlavy dal najevo, aby mu oblečení sama naskládala do jeho cestovního kufru a pokud možno ho neobtěžovala řečmi o tom, které tričko má nosit ke kterým teplákům a s čím má kombinovat mikiny se zipem a bez. Poslušně zavazadlo stáhla z vrchní části ložnicové skříně, položila ho na jejich manželskou postel a hluboce si povzdechla.

„Opravdu nemůžeme jet s tebou, Hynku?“

Rozhodně zavrtěl hlavou a nespokojeně se zamračil.

„Bude se mi stýskat,“ špitla nesměle, i když podle jeho výrazu tváře tušila, že ani tahle věta ho neobměkčí, nesejme z něj tu přísnou vizáž. Jen se zastavil v půli pohybu, chytil ji za rameno a konejšivě, nebo spíš se špatně hraným patosem, řekl: „Je to přání matky. Chce jet na hájenku jen se svými dětmi, ne se snachou a vnoučaty... Osmdesátiny s vámi oslaví až v listopadu!“ Erna vtáhla lítost do sebe a společně s tím vzala do plic i vůni mentolové kolínské, která výrazně čpěla z Hynkovy čerstvě oholené tváře, připomínající teď hladkou dětskou prdelku, nasycenou voňavým olejíčkem na opruzeniny. Přesně tím olejíčkem, kterým mazala zadečky všech jejich dětí.

„Kdy se vrátíš?“ zeptala se, i když věděla, že slovo *kdy* její Hynek nesnáší. Stejně jako *v kolik* nebo *na jak dlouho*. Neměl rád, když si dělala jakékoliv nároky na jeho čas –

ten patřil jen jemu a on sám pak pečlivě odkrajoval hodiny a minuty, které byl ochoten věnovat jí a dětem. Ostatně, ty si dnes, v den jeho odjezdu, pěkně pojistila. Sezvala je na třetí hodinu do obýváku jejich prvorepublikové vily, aby se mohly s tátou rozloučit, nejspíše opouštěly své pokoje už od druhé, přicházely postupně a motaly se kolem něj. Byl si jist, že některou z dcer Erna instruovala, na co se má ptát, dost možná z něj budou na přání mámy tahat informace obě dvě. Nenápadně, žensky lživě, jak jen to ty jeho holky umí.

„Ty už se balíš, tati?“ ovinula se o půl třetí kolem něho Natálka, jejich prostřední... i když moc dobře viděla, jak Erna pěchuje kufr jeho věcmi, takže otázka byla spíš zdvořilostní, skoro až zbytečná. Díval se, jak žena dává na dno pečlivě složené košile a do bočních kapes roluje ponožky, dost možná chce poznamenat, ať použité fuskle hází do sáčku od pečiva, který má v boční části, ale obavy z Hynkova jízlivého komentáře jí v tom zabraňují. Mrkne na Natálku, a ta tuhle špinavou práci odvede za ní. Musel ji pohladit, když viděl, jak snaživě mu ta třináctiletá holka káže, co má dělat s propocenými ponožkami vonícími po tvarůžkách z továrny, kterou spoluvlastnil jeho tchán... Ještě to ani nestačila doříct – a už u ní stála i Meda, holka s jazykem ostrým jako žiletky, rázná, sebevědomá a temperamentní... jako by snad ani nebyla Ernina krev. Opřela se loktem do dřevěných futer a pěkně zostra na něj vyjela: „To nás jako babička nechce vidět, nebo co? Proč jedeš sám a nebereš nás s sebou? Jak dlouho tam budeš, tati? A není ti to blbý, nechat nás tu samotný?“ Strašně, ale strašně moc mu připomínala jeho sestru Gitu, která taky měla panovačný tón hlasu a jakékoliv vytáčky trestala vražednou ironií. Poslušně proto Medě odpověděl, dokonce se jí vydržel i dívat do očí, když obratně lhal, že už dnes bude spát v hájence – přesně v té posteli, kde usínal coby malý kluk. Přitom moc dobře věděl, že dnes večer bude jen o pár ulic dál zepředu, zezadu i z boku klátit svou milenku s pořadovým číslem sto padesát dva...

a bude ji projíždět sem a tam ještě i zítra a pozítří. Teprve pak se od ní odpojí, sedne do svého mercedesu a v pondělí 7. srpna odjede směrem k Hostýnu, aby se tam setkal s matkou a sourozenci. Ujistil ale Medu, že se vrátí právě tak akorát, aby krásně stihl vybalit, nechat si přeprtat svršky a odjet s nimi v polovině srpna na dovolenou do Turecka, na kterou se všichni už od zimy těšili. Ještě ani nestačil doříct Tu-rec-ko... a už u něj poskakoval František. Jeho malá, ale velmi zdařilá kopie s přesně odměřenými nordickými rysy. Moc dobře Hynek věděl, že Frantu Erna nevplétá do jejich ženských her, takže se nevyptává na příjezd, nedává příkazy, nezajímá se o blbosti a narovinu otci sděluje, že s sebou nutně potřebuje koupit ploutve, šnorchl a potápěcí brýle, protože do těch loňských mu skrz ztěrelou gumu zatéká.

„Jasně, Fany,“ ujistí svého nejmladšího, cvrnkne ho spiklenecky do nosu... a už se netrpělivě dívá, jak Erna zaklápí víko jeho kufru, vzdychá a utrápeně si ho zase měří. Jak tuhle její grimasu on nenávidí! Zúžené šedivé oči, stažené rty, lícní kosti potažené bledou kůží se jí přitom posunou blíž k uším, takže trochu vypadá jako nespokojená opice. Chtěl by ji políbit, pohladit po vlasech, říct pár milých slov... ale jaksi mu nejdou přes rty. Pětdvacet let manželství udělalo s jejich vášní své, už si nemíchali koktejl z něžných polibků a citlivých pohybů jako kdysi... jen se občas lhostejně a poněkud hořce spojili, aby se navzájem ujistili, že ještě patří úředně k sobě.

Když zavíral dveře jejich vily a mával čtyřem párům rukou, myslel už na to, jak mu bude za pár chvil. Plastickey si to představoval. Nejdříve horká vana, kokosová pěna, šampaňské s jahodami na rozehřátí... a pak až do rána ten nejtvrďší sex, který by si Erna neuměla ani v nejsmělejších představách vyfantazírovat. V ruce bude mít prsa své studentky, která byla jen o čtyři roky starší, než jejich Meda.

7. srpna, Přerov, Ubytovna Českého červeného kříže – U Výstaviště

Smutek je jako opilý host, pořád se vrací, aby vás na rozloučenou ještě jednou objal.

Cyril Foret si už nepamatoval, kdy a kde si tenhle citát opsal, nevěděl už ani, kdo je jeho autorem a proč to řekl – ale zcela jistě věděl, že tahle věta prostě patří do jeho života. Smutek patřil k jeho komplikované křehké duši, která ovládala jeho dlouhé, hubené a rachitické tělo. Přitom ta duše musela být velká, tlustá a rozpínavá – nebo si ji aspoň tak představoval. Viděl ji jako rozbujelý nádor, který ovšem nepatří do rukou onkologa, ale psychiatra – doktora, který krotí jeho rozervané nitro.

Z postele si přečetl ten citát, který si přilepil na zeď, aby si každé ráno připomněl, proč se k němu jeho smutek tak pravidelně vrací. Tady to má černé na bílém, jasné a zřetelné. Je to ožralec. Stejný ožralec, jakým byl kdysi on.

Ztěžka položil na linoleum nejdříve levou, pak i pravou nohu. Plochá chodidla pleskla na zem a on na ně postupně přenášel své šedesátikilové tělo, ze kterého výrazně vystupovala kostnatá červená kolena, odřená od rohože u lůžka. Šouravými kroky došel k rychlovarné konvici, hodil do hrnku sítko s čajem a zalil ho, pak si na talířek položil dnešní dávku šťastných pilulek, které mu v mozku namíchají koktejl na přežití. Jako absolvent čtyř semestrů farmacie moc dobře věděl, že to, co mu teď pomáhá, není nic jiného než pouhý selektivní inhibitor zpětného vychytávání serotoninu. A že serotonin je vlastně hormon štěstí, který přispívá k pocitu pohody – jenže kdo si ho sám nevyrobí, musí si hladinku držet chemicky. Antidepresiva bral už drahně let, zvykl si na ně, i když mu přinášely celou řadu obtíží. Ztratil libido, občas měl nevolnosti, spojené s bolestí hlavy, býval apatický, bez motivace, navrch měl ještě živé sny a noční můry. Když to ale všechno podtrhl a sečetl, věděl, co všechno mu ty prášky berou, ale i to, co mu dávají. A ta druhá miska vah prostě vyhrávala.

Dal si tabletku na jazyk, pár vteřin ji tam držel, pak ji zapil hořkým čajem a čekal, až mu pomalu vklouzne do žaludku. Narychlo si namazal chleba s máslem a bez chuti se do něj pustil. Pro něj by teda jídlo být vůbec nemuselo. Neznal hlad a ani chuť, jeho pohárky ho nenutily k vybíravosti, takže potraviny bral jen jako prostředek k přežití. A bylo mu jedno, jestli žvýká starý rohlík, Hubertův zvěřinový guláš, nebo máminu husu, která byla podle hodnocení jeho sourozenců ta největší delikatesa, jakou kdy měli na jazyku. Pekla ji vždycky na první vánoční svátek, kdy se u ní všichni scházeli.

On, Hynek, Gita...

Potká se s nimi dnes a stráví v jejich společnosti týden, na který se vůbec netěšil.

Zase si o to víc uvědomí, jaký je outsider, vyvrhel společnosti, nepovedené druhé dvojče, ostudný bratr a nevděčný syn, černá ovce rodiny.

Úspěchy sourozenců budou mámou vyzdvihovány, dost možná i nadhodnocovány a stavěny na piedestal... zatímco na druhém protipólu bude stát on, Cyril. Ten, který z ní vyšel jen dvanáct minut po Hynkovi – a dost možná zbytečně, když chtěli vlastně jen jednoho bratra pro Gitulku. Už v dětství začal mít problémy s úzkostmi a poruchou příjmu potravy, na gymnáziu se pokusil o sebevraždu, když ho z toho dostali a mysleli si, že se najde ve farmacii, tak ve druháku prchl ze studií, v jednadvačeti se oženil, o rok později rozvedl, pracoval u cirkusu, pak jako skladník, prodával v kovomatu, chlastal, léčil se ze závislosti na automatech, propil dva byty, zadlužil se a na exekuci padly rodinné pojistky, pak se dostavily deprese, které mu daly stopku v práci, zase začal pít... Jako křeček v kolotoči!

Teď byl ale už čtvrtý rok čistý, těsně před padesátkou z toho kolotoče vysedl.

Největší oporou mu byla Gita. Díky ní teď bydlel v ubytovně Českého červeného kříže, kde si dokonce mohl dovolit mít pokoj jen sám pro sebe, všechno mu